Прокопенко Тетяна Володимирівна,
практичний психолог-методист
Нерубайський академічний ліцей №1
Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області
с. Нерубайське, Україна
Ганєва Алла Іванівна
заступник директора з навчально-виховної роботи
Нерубайський академічний ліцей №1
Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області
с. Нерубайське, Україна
Красножон Наталя Володимирівна
завідувач науково-методичної лабораторії
розвитку безпечного освітнього середовища і соціокультурної діяльності
кафедри філософії освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м.Одеса, Україна
https://orcid.org/0000-0003-1099-7695
https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=NCsxObEAAAAJ

«КЛАС БЕЗПЕКИ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Ключові слова: клас безпеки, життєстійкість, воєнний стан, післявоєнне відновлення, освітній процес.

Сьогодення українського суспільства позначене глибокими та багатогранними кризами, спричиненими військовою агресією. В цих складних умовах система освіти постає перед необхідністю не лише забезпечити безперервність навчального процесу, але й сформувати в учнів ключові компетентності, що сприятимуть їхній безпеці, психологічному добробуту та здатності до адаптації в умовах постійних змін та невизначеності. Одним із перспективних інструментів у цьому контексті є створення та ефективне використання класів безпеки в закладах освіти, які являються всенародним проєктом в Україні, спрямованим на вивчення правил пожежної, мінної безпеки та цивільного захисту в освітніх закладах. Метою «Класів безпеки» є формування в учнів навичок надання домедичної допомоги та вивчення алгоритму дій у надзвичайних ситуаціях, що є важливим елементом освітнього процесу [3].

Відповідно до вимог чинного законодавства, у Нерубайському академічному ліцеї №1 Нерубайської сільської ради Одеського району, Одеської області розроблено Стратегію розвитку ліцею. Експертний супровід розроблення та впровадження стратегії розвитку забезпечують ментори Швейцарсько-український проєкту DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти», співробітники КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». У рамках реалізації цієї Стратегії, з метою формування у здобувачів

освіти компетентностей з питань особистої безпеки, цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях, одним із завдань було визначено створення та облаштування сучасного «Класу безпеки». І вже у 2024/2024 навчальному році такий клас було створено. Простір оснащено необхідними навчальними матеріалами, наочними посібниками, інтерактивним обладнанням та імітаційними засобами для проведення практичних занять і тренінгів [2].

Клас безпеки являє собою спеціалізований навчально-практичний простір, призначений для проведення систематичних занять з питань безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, основ медичних знань, психологічної підтримки та інших аспектів, спрямованих на формування культури безпеки в учнів. Однак, його педагогічний потенціал значно ширший, адже охоплює не лише набуття учнями знань та навичок, а й розвиток їхньої життєстійкості – здатності успішно долати труднощі, адаптуватися до кризових ситуацій та відновлюватися після пережитих травматичних подій.

В умовах воєнного часу клас безпеки виконує ряд важливих функцій. По-перше, він є місцем, де учні отримують достовірну інформацію про існуючі загрози та способи реагування на них, що сприяє зниженню рівня страху та тривожності. По-друге, практичні заняття та моделювання надзвичайних ситуацій дозволяють учням відпрацьовувати алгоритми дій у небезпечних ситуаціях, формуючи впевненість у власних силах та підвищуючи рівень їхньої готовності до реальних загроз. По-третє, атмосфера довіри та підтримки, що створюється під час занять у класі безпеки, сприяє емоційній стабілізації учнів та наданню їм першої психологічної допомоги [3].

Тому, в Класі безпеки учні Нерубайського ліцею №1 вивчають теоретичний матеріал щодо правил безпечної поведінки в різних ситуаціях (пожежа, повінь, землетрус, мінна небезпека, ожеледиця тощо), основами цивільного захисту, правами та обов'язками громадян у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій; переглядають навчальні відео та презентації; беруть участь в інтерактивних лекціях та бесідах, обговорюють різні ситуації, ставлять запитання, висловлюють свою думку; працюють з наочними посібниками, розглядають плакати, схеми, макети, які ілюструють правила безпеки та дії в надзвичайних ситуаціях; використовують інтерактивне обладнання; проводять практичні заняття та тренінги; беруть участь у рольових іграх та моделюванні ситуацій; вивчають основи домедичної допомоги; ознайомлюються із засобами індивідуального та колективного захисту; беруть участь у вікторинах, конкурсах та квестах.

У період післявоєнного відновлення роль класу безпеки трансформується, набуваючи нових акцентів. На цьому етапі особливого значення набуває психологічна реабілітація учнів, які пережили

травматичні події, формування в них навичок саморегуляції, емпатії та конструктивної взаємодії. Заняття в класі безпеки можуть бути спрямовані на опрацювання негативного досвіду, розвиток оптимізму та віри у майбутнє, а також на формування відповідальної громадянської позиції та готовності долучатися до відбудови країни.

Ефективність функціонування класу безпеки залежить від комплексу чинників, включаючи: створення сучасного навчально-методичного забезпечення, підготовку педагогічних працівників, здатних компетентно проводити заняття з питань безпеки та надавати психологічну підтримку, налагодження ефективної співпраці між закладом освіти, батьками та місцевою громадою, а також систематичну оцінку результативності проведеної роботи.

Враховуючи актуальність та важливість формування життєстійкості учнів в умовах воєнного часу та післявоєнного відновлення «Клас безпеки» Нерубайського академічного ліцею №1 став центром, де учні не просто отримують теоретичні знання, а й активно відпрацьовують практичні навички, необхідні для збереження життя та здоров'я в різних небезпечних ситуаціях. Більше того, систематичне навчання в «Класі безпеки» позитивно впливає на формування загальної культури безпеки в усьому закладі освіти**,** підвищуючи рівень обізнаності та свідомості як учнів, так і педагогічних працівників щодо питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту. Отримані знання та навички транслюються у повсякденну поведінку, сприяючи створенню безпечного та гармонійного освітнього середовища ліцею.

Список використаних джерел

1. Концепція національно - патріотичного виховання в системі освіти України та Заходи щодо її реалізації до 2025 року: Наказ Міністерства освіти і науки від 06.06.2022 р. № 527 : веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#n12.
2. Стратегія розвитку Нерубайського академічного ліцею №1 Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області : веб-сайт. URL: https://surl.li/bpjrtx.
3. Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти. Наказ Міністерства освіти і науки від 10.02.2023 № 135 URL: https://surl.lu/ssphih.

Tetiana Prokopenko
Practical psychologist-methodologist
Nerubayske Academic Lyceum №1 Nerubayske village council, Odesa district
Nerubayske, Ukraine
Ganeva Alla Ivanivna
Deputy Principal for Educational Work
Nerubayske Academic Lyceum №1 Nerubayske village council, Odesa district
Nerubayske, Ukraine
Natalia Krasnozhon
Head of the Scientific and Methodological Laboratory for the Development
of a Safe Educational Environment and Sociocultural Activities
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odesa, Ukraine

“SAFETY CLASS” AS A TOOL FOR SHAPING A CULTURE OF SAFETY IN AN EDUCATIONAL INSTITUTION

Keywords: safety classroom, resilience, martial law, post-war recovery, educational process.